

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.
Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inerat na vsi strani 300 K, na $\frac{1}{2}$ strani 200 K, na $\frac{1}{3}$ strani 100 K, na $\frac{1}{4}$ strani 50 K in na $\frac{1}{12}$ strani 25 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1919. Letnik XXXVI.

Obseg: Naznanila kmetovalcem. — Vinorejstvo in kmetijstvo. — Koliko stane našega kmeta liter mleka? — O razvoju in zoritvi grozdja. — O travnikih. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — **Konjerejec:** Brancje konj. — Žrebeta v drugem in tretjem letu. — Ljubezen do konj. — Ravnanje z žrebeti pozimi. — Prva konjska dirka na Bledu. — **Inserati.** — Družbene vesti.

Oddaja apnenega dušika.

Za jesensko gnojenje ima Slovenska kmetijska družba na razpolago zadostne množine **apnenega dušika**, ki se posebno priporoča za **gnojenje** ozimne pšenice in rži ter ozimnega ječmena; pa tudi travnikov, vinogradov in hmeljnikov.

Kolikor je nam dosedaj znano, je imelo **spomladno gnojenje z apnenim dušikom zelo dober uspeh**, vsled česar so tisti kmetovalci, ki so poskušali to gnojenje, zelo navdušeni za to umetno gnojilo. Po poročilih, ki jih je družba dobila, se je na pr. pri žitu doseglo **na hektar 300 do 400 kg več zrnja** nego brez dušika. Torej je to gnojenje zelo ugodno učinkovalo in se prav dobro izplačalo, vsled česar priporočamo tudi vsem drugim kmetovalcem, naj si naročijo tega umetnega gnojila, kolikor ga potrebujejo za jesensko gnojenje. Ozimni pšenici in rži ga potrosimo od 150 do 200 kg na en ha ali na 1 $\frac{1}{4}$ orala, ozimnemu ječmenu 100 do 150 kg na isto površino. Vendar je priporočljivo potrositi polovico te množine v jeseni, polovico pa spomladi, ko sneg skopni.

Po travnikih se ga raztrosi v pozni jeseni, da se pozimi razkroji in pride do korenin trave; vzamemo ga 100 do 150 kg na en ha ali na 1 $\frac{1}{4}$ orala. Hmelju ga damo istotako jeseni, in sicer 300 do 400 kg, vinogradom pa 250 do 300 kg na en ha ali na 1 $\frac{1}{4}$ orala.

Natančen pouk, kako ga je rabiiti, dobimo v »Gospodarskem navodilu« šte. 64 »Apneni dušik, najboljše sedanje umetno gnojilo«.

Opozoriti je, naj se vsak **natančno drži navodil, kako se trosi apneni dušik, ker je treba dandanes s to zmesjo previdno postopati.**

Apneni dušik stane v celih vagonih naložen v vrečah franko tvornica

po 150 kron za 100 kg.

Voznino po železnici mora vsak naročnik sam plačati.

Manjše množine od enega vagona se odpošiljajo iz Ljubljane in stane tedaj franko Ljubljana

po 160 kron za 100 kg.

Prevoz iz Ljubljane po železnici do namenjene postaje plača vsak naročnik sam.

Ker se bliža čas jesenske setve, naj si vsak ud kmetijske družbe čimprej naroči to blago, da ga dobi pravečasno v roke.

Naročila naj zbirajo kmetijske podružnice in druge kmetijske organizacije.

Oddaja lanenih tropin.

Lanene tropine so močno krmilo, ki je posebno velike vrednosti za vzrejevanje telet in mlade živine, pa tudi zelo dobro mlečno krmilo za krave-molznice, ker izredno pospešuje mlečnost. Dobre lanene tropine imajo povprečno $2\frac{1}{2}$ krat toliko beljakovin in toličče v sebi, kakor oves in kuzuza, 2 krat toliko kakor pšenični in ovseni otrobi, 3 krat toliko kakor dobro seno. Rabijo se najprimerneje na ta način, da se najprej ovlaži rezanica, nanjo se pa potresejo lanene tropine ter se vse skupaj dobro premeša. Z ozirom na starost in velikost telet se poklada na glavo po $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg, enoletnim po $\frac{1}{2}$ do 1 kg lanenih tropin na dan. Lanene tropine vplivajo posebno dobro na molzne krave, če jih dobivajo v pijači 14 dni pred otelitvijo in 14 dni po nji. Ta zelo okusna in lahko prebavna pijača tako krepi živali, da navadno lahko prestanejo otelitev, pa tudi pozneje ne obole tako lahko.

Slovenska kmetijska družba bo oddajala lanene tropine svojim udom po 170 kron za 100 kg v vrečah po 50 kg. Vreče je vrniti ali pa poslati lastne, drugače se posebej zaračunijo.

Oddaja sladkorja za oslajevanje mošta in napravo družinske pijače (petiota).

Po naredbi poverjeništvu za kmetijstvo, je za celo Slovenijo dovoljeno oslajanje mošta in naprava družinske pijače (petiota). Nabava in razdelitev tega sladkorja je poverjena Slovenski kmetijski družbi. Da se pa ugotovi množina sladkorja, ki ga bodo naši vinogradniki potrebovali za zboljšanje letošnjega pridelka in za napravo družinske pijače, se morajo vinogradniki že sedaj priglasiti za sladkor.

Družba sprejema priglasitve **le potem podružnic kmetijske družbe, kmetijskih zadrug in občin**. V posameznih okrajih je pa ena sama od omenjenih korporacij ali oblasti upravičena sprejemati naročila. **Naročila posameznikov družba ne bo upoštevala**. Vinotrzcem, prekupčevalcem z vini, kakor tudi gostilničarjem, ki nimajo lastnih vinogradov, se sladkor ne bo dovoljeval. Vsak vinogradnik sme naročiti le tisto množino, ki jo neobhodno potrebuje, za kar so odgovorne priglasilnice. V tozadavnih naročilnih polah mora biti navedeno, ali potrebuje vinogradnik sladkor za oslajanje mošta ali za napravo družinske pijače (petiota).

Naročila sprejemajo navedene korporacije, ki dobijo pri kmetijski družbi v Ljubljani potrebne tiskovine za priglasitev, če jih zahtevajo. **Priglasilne pole je doposlati najkasneje do 20. septembra t. l. Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani**. Na pozneje došla naročila se družba ne bo ozirala.

Denarja za naročila družba zaenkrat ne sprejema. Cena bude po današnjem računu približno 11 do 12 kron za kilogram sladkorja, postavljenega na kolodvor Ljubljana. Prevoznino in stroške za razdeljevanje kakor tudi za morebitni primanjkljaj imajo nositi razdeljevalnice in smejo temu primerno zvišati ceno pri nadrobni oddaji.

Razliko glede množine dostavljenega blaga, vsak eventualen primanjkljaj, ki nastane vsled kraje ali pokvare na železnici, morajo razdeljevalnice same zahtevati od železnice, vsled česar je blago uradno pretehtati, in sicer takoj pri prevzemu na železnici.

Ni pa še gotovo, če bo sploh mogoče dobaviti to blago, kajti začelo je pomanjkanje sladkorja tudi v drugih državah in dobava sama je zvezana z velikimi težkočami in ovirami, vsled česar se morajo zaenkrat smatrati **vsa ta naročila brezobvezna od strani kmetijske družbe**.

Vinorejstvo in kmetijstvo.

V 14. številki od 31. julija t. l. se peča g. Franc Rudl z vprašanjem vinarstva v zvezi s kmetijstvom, oziroma z vprašanjem velikosti vinogradov v primeri z velikostjo posestva in pride do zaključka, da čim

manjša je površina vinogradov, tem večje dohodke donša vinarstvo.

Teoretično bi se res dalo kaj takega pričakovati iz čisto navadnega razloga, da čim manjši je vinograd, tem bolje se ga lahko obdeluje, oziroma, da posestnik, ki svoj vinograd sam obdeluje, istega gotovo najboljše

obdela in mu bo donašal največji kosmati dohodek in čisti dobiček. A skušnje nas drugače uče.

Za uspeh v vinarstvu ni merodajna le sirova delovna sila, temveč v veliko večji meri strokovna izobrazba, previdnost in naglost se razmeram prilagoditi. V tem oziru je pa manjši posestnik večkrat na slabšem, kakor srednji in večji, ki sicer svojih vinogradov ne obdelujeta sama, temveč po viničarjih in tujih delavcih, ki si pa za nadzоровanje delavcev in vodstvo celega obrata najameta lahko strokovno naobražene moči. Večji posestnik tudi laže več žrtvuje v prid svojega vinograda, nego manjši. Omenim le škropitev po toči uničenega vinograda in pokončevanje drugih škodljivcev, od česar je v visoki meri odvisna trgatve v prihodnjem letu: opravila, ki jih manjši vinogradnik navadno opusti. Znano je tudi, da večji vinogradniki svoje vino vedno dražje prodajajo nego majhni.

Nadalje, da spomnim na nastop trtne uši in peronospor v preteklem stoletju. Kdo je tistikrat poskušal ohraniti svoj vinograd s pomočjo žveplovega ogljika? Kdo je zasajal prve ameriške trte, kdo prvi cepil? Koliko let je trajalo, preden je majhen posestnik začel zatirati peronosporo s pomočjo galično-apnene zmesi? Končno spominjam na nastop oidija, ki je novejšega datuma, oziroma, ki je šele v novejšem času začel nevarno nastopati. Kdo je žveplal svoje vinograde in kdo se je temu protivil in se protivi deloma tudi še danes?

In če se vse navedeno upošteva in če se pomisli, kako ogromno škodo povzroča peronospora in oidij ravno v vinogradih manjših posestnikov vsled brezbriznosti in nezavednosti, ne bo težko priti do spoznanja, da je Rudlova trditev nevzdržljiva in neupravičena.

Resnici na ljubo se mora reči, da so v predvojnih časih srednji in večji vinogradi donašali povprečno večje dohodke, nego enaka površina vinogradov v rokah manjših posestnikov. Na tem dejstvu se tudi v prihodnje ne bo veliko izpremenilo.

Stem pa nikakor nočem govoriti besede v prid vinogradniškemu veleposestvu, temveč dokazati sem hotel, da leži v interesu vinarstva samega, če se po vinorodnih krajih nahajajo poleg majhnih tudi moderno oskrbovani srednji in večji vinogradi, ki služijo v zgled in spodbujajo sosednjim manjšim posestnikom. V času kriz v vinarstvu, kakor so bile n. pr. posledice nastopa trtne uši in peronospor, bi brez take spodbuje od strani finančno močnejših in dalekovidnejših slojev, vinarstvo sploh propalo.

Puklavec.

Koliko stane našega kmeta liter mleka?

V zadnjem času dobivamo iz različnih krajev dežele pritožbe, da zasledujejo oblasti in kaznujejo strogo kmete in kmetice, ki prodajajo mleko po 2 K liter, vsled česar se polašča kmetijskega prebivalstva upravičena razburjenost proti tako enostranskemu postopanju oblasti. Saj je vendar očitno, da se godi tukaj kmetu krivica, kajti vsak ve, da dandanes še vedno rasejo cene različnim kmetijskim potrebščinam in pridelovalni stroški vsled vedno višjih mezd postajajo vedno višji.

Na drugi strani opazuje kmet, kako pristransko postopajo oblasti proti trgovcem, verižnikom, navijalcem cen in podobnim ljudskim pijavkam, ki lahko poljubno višajo cene svojemu blagu od danes na jutri, brez vsakega vzroka in kakor visoko hočejo, ne da bi se

za to kdo brigal. Edino pri pridelkih kmeta vidijo izkoriščanje, edini kmet naj da živila za lastno izgubo; za cene, ki jih pa mora on plačevati za druge potrebščine, se nihče ne zmeni, četudi vsak ve, da delajo dandanes trgovci s 50 do 100% dobičkom in mnogokrat še višjim, pri tem si brez truda in muke zaslužijo tisočake.

Kmet pa dandanes ne dela več z dobičkom, ampak še z izgubo, kajti to se že opazuje, da so se začeli kmetovalci v raznih krajih že zadolževati, kar je za naše narodno gospodarstvo zelo slabo znamenje. Temu je največ krivo to, ker so cene živilom povsod padle, medtem ko trgovci z raznimi izgovori navijajo cene drugim potrebščinam od dne do dne višje. Kmet naj torej le nizko proda svoje pridelke, če pa potrebuje obleko, obutev, orodje, stroje itd. naj pa prav drago plača. Razentega so delavske mezde na kmetih dandanes tako visoke, kakor nikdar poprej. To je gotovo, da zasluži vsak tovarniški delavec pri svojem lahkem in kratkem dnevnem delu več nego kmet na svojem posestvu z neumornim trudom in delom od jutra do večera.

Kaznovati pa kmete z globami do 100 K, ker so prodali liter mleka po 2 K, je neupravičeno, kajti dandanes ga stane samega skoraj 2 kroni in razentega ima še vedno pravico do primerne dobička, kajti nihče ga ne more siliti, naj brezplačno proizvaja hrano za nekmetovalce. In če ti sami ničesar ne ukrenejo proti verižnikom in navijalcem cen za druge potrebščine, potem se naj nikar ne jezijo na kmeta, če zahteva za svoje pridelke tiste cene, ki mu naj omogočijo obstanek.

V naslednjem prinašamo stroškovnik za pridelano mleko, ki pa naj bo le približna podlaga sedajnim cenam za ta proizvod. V nekaterih krajih po deželi so cene mezd in raznemu blagu še višje, vsled česar morajo tam pridelovalni stroški biti primerne višji. Ravnotako stopajo pridelovalni stroški mleka v bližini mest, ker so mezde višje nego kje v hribih; zato so pa zopet tam dovozni stroški večji. V glavnem se pa lahko trdi, da nam spodaj navedeni stroškovnik služi kot dobra podlaga in način, kako naj si kmetovalec sam izračuni proizvodne stroške mleka. Opozoriti je treba pri tem, da bo marsikateri kmet, ko bo to čital, zmajal z glavo, češ, če bi sam tako slabo krmil svoje krave, ne dobim nikdar od njih toliko mleka.

K stroškovniku samemu je pripomniti sledeče:

1. Za zgled vzamemo posestnika, ki redi *troje krav*.

2. Za krmljenje smo vzeli *pravilne in racionalne* množine piče. Če bi računali tako, kakor navadno krmi naš kmet, samo s senom, in sicer v obilni meri, bi se stroški krmljenja znatno povečali.

3. Zaradi enostavnosti smo vzeli kot celoletno krmo samo peso, seno, slamo, otrobe in steljo. Nismo pa upoštevali drugih vrst krme, ki prihajajo v poštev med letom, kakor zelena krma: trava, detelja, paša, pesno listje, repa, krompir, zelje itd., ker bi to preveč otežkočilo izračunjanje.

4. Plača za deklo se bo marsikomu zdela na prvi pogled previsoka. Pravzaprav se navadno plačuje manj, toda takozvana „obljubljena darila“, kakor obleka, robci, par čevljev itd., znašajo na leto gotovo še veliko več, nego svoto, ki smo jo tu navedli.

5. K popolni opremlitvi za molžo štejemo razno orodje, ki se potrebuje pri oskrbovanju in molži krav, kakor različna mlečna posoda, verige, vile, lopate itd.

Celotni stroškovnik izgleda torej sledeče:
3 krave po pet let stare, srednje kakovosti stanejo danes K 12.000.—, popolno opremo za molžo cenimo na K 220.—.

I. Stroški:

1. Krma in stelja znaša na leto in glavo:

10 kg pese na dan po 14 v	K 511.—
4 kg sena " " " 30 v	" 438.—
5 kg slame " " " 20 v	" 365.—
1 kg ječmena " " " 60 v	" 219.—
7 kg stelje " " " 10 v	" 255.—
Skupaj na leto	K 1.788.—
torej za tri krave na leto	K 5.364.—

2. Oskrbovanje:

Plača dekli mesečno po K 100.—	K 1.200.—
365 dni prehrane po 4 K na dan	" 1.460.—
celoletno stanovanje	100.—
Skupaj na leto	K 2.760.—
Od tega računamo polovico na oskrbovanje treh krav	K 1.380.—

3. Vzdrževanje in prenovljenje opreme za molžo krav ter razsvetljava na leto . . . K 37.—

4. Amortizacija glavnice za nakup krav:
Nakupna cena treh krav K 12.000.—
po 6 letih se prodajo za 8.400.—

Vsako leto zmanjšana vrednost K 3.600:6 = K 600.—

5. Del splošnih gospodarskih stroškov K 120.—

6. Obresti porabljenih glavnice:
Za nakup opreme za molžo 5%
. od K 220 K 11.—
za nakup krav 5% od K 12.000.— K 600.—
. K 611.—

7. Obresti in amortizacija stavbne glavnice hleva 5% od 8.000 K 400.—

Letni izdatki znašajo K 8.512.—

II. Dohodki:

3 teleta se prodajo mesarju po K 450 K 1.350.—

210 q gnoja po K 2 420.—

Vsi dohodki K 1.770.—

Čisti letni stroški znašajo K 6.742.—

Če vzamemo, da dá vsaka teh krav letno povprečno po 1.500 litrov mleka in da vsako tele porabi od tega 250 l, ostane še v celoti od teh krav razpoložljivega mleka 3.750 litrov. Če čiste letne stroške delimo s številom litrov razpoložljivega mleka:

$$6.742 : 3.750 = 1:80$$

stane v navedenem slučaju kmetovalca

en liter mleka K 1:80.

Nekaj dobička pa mu na vsak način še pritiče, kajti nihče ne more zahtevati od njega, da bi zastonj delal in se mučil ter še brezplačno nosil mleko na trg, da bi potem drugi poceni živeli.

So pa razni slučajji, ko stane kmeta mleko v resnici mnogo več, nego je more prodati. In to so na splošno manjši posestniki z eno ali dvema kravama, ki jim morda letno ne dajo toliko mleka, kakor je tu navedeno, kajti povprečna letna mlečnost naših krav dosega komaj 1500 litrov. Dalje je mnogo kmetovalcev, ki imajo splošno večje stroške ali morajo pod neugodnimi razmerami krmiti itd., kar vse podraži proizvajanje mleka.

Vsled tega naj bi tudi oblasti imele malo več obzira do živinorejca in ne iskale navijalce cen tam, kjer jih pravzaprav ni, medtem ko dopuste, da delajo pravi verižniki in navijalci cen ostalih potrebščin kar se jim poljubi in odirajo vse prebivalstvo na vse mogoče načine.

O razvoju in zoritvi grozdja.

B. Skalický.

O razvoju in zoritvi grozdja nimajo vinogradniki povečini še pravega pojma ali pa imajo še celo prav zastarele in napačne nazore. In vendar je zoritve grozdja zelo važen pojav v vinogradništvu, o kojem bi moral biti vsak prizadeti natančno poučen, da se obvaruje škode in da zna svoj pridelek o pravem in najprikladnejšem času spraviti.

V razvoju grozdja razlikujemo tri dobe, in sicer 1.) dobo rasti, 2.) dobo dozoritve in 3.) dobo prezoritve.

Doba rasti se prične s trenutkom, ko trta odcvete in se konča s časom, ko jagode dorasejo in se pričnejo mehčati (mecati). Takrat se prevlečejo s tenko voščeno plastjo in se prično barvati, pri belih vrstah postanejo bolj prosevne, pri črnih vrstah pa prično črneti ali modreti, ozir. pri rdečih rdečiti.

V dobi rasti jagode le rasto. Njih sestavina se loči le malo od sestavine zelenih delov trte. Ne vsebujejo skoraj nič sladkorja, nasprotno pa se nabira v jagodah kislina, zlasti proti koncu te dobe.

V dobi rasti ima skrbeti vinogradnik le za to, da ohrani jagode zdrave, zlasti da obvaruje grozdje pred boleznimi, to je predvsem pred peronosporo (paležem) in pred oidijem (plesnobo), ki je v tem času napadajo.

Doba dozoritve grozdja se prične tedaj, ko se grozdje omehča (meca), oziroma ko se povleče z voščeno prevleko (pride v moko) in se prične barvati. Tekom te dobe se vrše v grozdju važne izpremembe, ki so merodajnega vpliva na kakovost pridelka. V tem času se tvori v listju, zlasti v bližini grozdja stoječih listih sladkor, ki prehaja v grozdje. V tem se grozdje bistveno razlikuje od drugega sadja. Medtem, ko se pri drugih sadnih vrstah tvori sladkor šele v plodu (sadu) iz prej tam se nakupičivšega škroba, se tvori pri trti sladkor le v listju.

V listju pa se tvori sladkor le toliko časa, dokler je list zdrav in zelen, kajti sladkor se razvija v listnem zelenilu.

Vinogradnik mora tedaj skrbeti za to, da ohrani vse, zlasti v bližini grozdja stoječe liste zdrave. To doseže posebno s pravilnim škropljenjem proti peronospori. Dasi je dokazano, da se tvori sladkor pri trti le v listju, se vendar najdejo pri nas še nevedni vinogradniki, ki v jeseni listje okoli grozdja poskubijo, češ da pride grozdje bolj na sonce in da bolj dozori.

Grozdju solnca ni treba, pač pa listju, ker se le s pomočjo solčnih žarkov in gorkote, ki prihaja od razgrete zemlje, presnavljajo razne snovi v listnem zelenilu v skrob in v sladkor.

Skrbimo torej, da pride zrak in svetloba med trte. Oplejmo in okopajmo vinograd, kajti le snažna in rahla zemlja vpija solčne žarke in oddaja gorkoto listju in grozdju podnevi in ponoči. Porežimo trtam nepotrebne vršičke, skrajšamo mladike na šparonih do

4. ali 5. lista nad zadnjim grozdom, oberimo ali skrajšajmo zalistnike, oberimo vse bolne, rumene ali močno blatne liste, ki povzročajo le nepotrebno goščo, trti pa ne koristijo, nikakor pa se ne dotaknimo zdravih zelenih listov trte.

Medtem, ko se, zlasti proti koncu zoritvene dobe sladkor v grozdju čedalje bolj nabira, izgineva v isti meri kislina iz njega.

V grozdju ste v tem času navzoči v večji meri zlasti dve kislini, in sicer jabolčna in vinska.

Obe kislini se nahajata tu proste, to je nevezane na druge snovi.

V času zoritve prihajajo pa v jagode iz zemlje rudninske snovi, v večji množini zlasti kali.

S kalijem se spaja močnejša, to je vinska kislina na vinskokisli kali, ki ga poznamo pod imenom vinski kamen. Ta se, kakor znano, med kipenjem iz mošta izloča in tvori na dogah sodov škrlup lepih kristalov.

V popolnoma zrelem grozdju ne najdemo nobene proste vinske kisline več, vsa ja vezana na kali.

Z apnom, ki prihaja tudi v tem času v grozd, se veže vinska kislina na vinskokislo apno, ki je težko raztopna sol in ostane že med stiskanjem grozdja večinoma v tropu.

Na oba načina se torej grozdni sok močno razkisa.

Jabolčno kislino pa, ki je sicer šibkejša, grozdne jagode naravnost porabljaajo, to je presnavljajo in v obliki ogljikove kisline izdihujejo.

Iz tega sledi, da v dobi zoritve grozdje čedalje bolj na sladkorju pridobiva in čedalje več kisline izgubiva, to je grozdje postaja vedno bolj sladko.

Pojemanje kisline in naraščanje sladkorja se vrši vso dobo, dokler grozd popolnoma ne dozori, to je dokler *pecelj grozda ne oleseni in dokler se list ne zbarva*, pri belih in rdečih vrstah na rumeno, pri črnih na rdeče. Takrat je torej šele grozd popolnoma zrel in od tega časa naprej ne more od trte nič več pridobivati.

V boljše razumevanje, kako se od začetka rasti do polne zoritve množina in kakovost grozdja izpreminja, slede podatki kmetijske šole v Šmihelu na Južnem Tirolskem.

Tisoč grozdnih jagod tam razširjene vrste „negrara“ je tehtalo in vsebovalo raztopnih snovi :

Dan preiskave leta 1879.	1000 jagod je tehtalo: g	Sladkorja g	Vseh kislinski skupaj g	Proste vinske kisline g	Vinskega kamna g	Jabolčne kisline g
6. julija	503	2.9	11.4	4.1	2.7	4.5
16. "	798	4.1	20.9	7.8	4.3	9.0
12. avgusta	1190	16.2	34.0	8.1	4.7	21.7
23. "	1963	160.0	25.1	6.5	10.6	11.1
31. "	2063	217.0	21.1	3.0	11.8	11.9
9. sept.	2154	286.0	18.3	2.5	12.5	9.8
28. "	2173	312.0	15.4	0.4	14.4	8.6
12. okt.	2370	382.0	14.8	0.2	15.3	7.3
21. "	2283	383.0	0.0	0.0	15.7	4.8

V sto kubičnih centimetrih (v 1/10 litra) mošta se je nahajalo :

sladkorja: vseh prostih kislina:

6. julija	0.85 g	2.63 g
16. "	0.80 "	3.07 "
12. avg.	1.96 "	3.36 "
23. "	11.90 "	1.53 "
31. "	13.40 "	1.06 "
9. sept.	17.10 "	0.85 "
28. "	18.40 "	0.75 "
12. okt.	21.20 "	0.65 "

Iz predstoječih podatkov vidimo, kako močno rase, zlasti proti koncu zoritve, ne samo množina sladkorja v grozdju, temveč tudi množina pridelka sploh.

V štirinajstih dneh (od 28. sept. do 12. oktobra) je priraslo grozdja na teži za 9%, sladkorja pa za 3%. Obenem pa je padla kislina za 1%. Ako računimo srednji vinski pridelek le 25 hl mošta na ha, vidimo da je v štirinajstih dneh priraslo na ha vinograda za 2 1/4 hl mošta več, in da je ta mošt pridobil za 75 kg sladkorja več, torej povprečno za 5 kg sladkorja na dan. Ako računimo sladkor po današnji ceni (12 K za kg), vidimo, da je priraslo na dan za 60 K zelo dragocenega materiala. Za toliko oškoduje vinogradnik samega sebe vsak dan, ako potrga grozdje prezgodaj. Ker pa obenem pada tudi kislina, je vino čedalje boljše in vsled večje moči stanovitnejše, tako, da je škoda vsled prezgodnje trgatve v resnici še mnogo večja.

Vsak zares napreden in pameten vinogradnik naj vztraja torej do zadnjega in ne potrga grozdja prej, dokler ni popolnoma zrelo. Prisilne odrebe tu nič ne pomagajo, dokler na podlagi pouka ne zmaga preprosta ljudska pamet.

Pri nas je navada, da se grozdje veliko poprej potrga, preden je zrelo. Zato so naša vina v navadnih letih prekisla in preslabotna. Tako vino je bolj podvrženo pokvarjenju in ni sposobno za izvoz. Če se hočemo pripraviti za prepotrebno prodajo vina preko meje naše domovine, moramo v prvi vrsti trgati le zrelo grozdje. Ne prenaaglite se torej s trgatvijo, zlasti ne letos, ko je zoritev grozdja zelo zakesnela!

Doba prezoritve. Ako pustimo popolnoma zrelo grozdje, čigar peclji so že leseni in listje trt zbarvano še dalje na trti, potem grozdje prezori. Grozdje tedaj, sicer od trte nič več ne pridobiva, pač pa postaja njegov sok na škodo množini vedno bolj sladek vsled tega, ker se grozdje suši. Obenem izgineva iz njega tudi kislina, zlasti ako se na grozdju naseli glivica (botrytis), ki kislino razkaja. Tako grozdje kaže plemenito ali žlahtno gnilobo. Iz njega se pripravljajo najfinejša, sladka vina, kakor jih najdemo v Tokaju na Ogrskem ali pa ob reki Renu na Nemškem.

Pri našem, povečini neugodnem jesenskem vremenu ne kaže puščati grozdja prezoreti.

O travnikih.

Skoro petina poljedelskega in gozdnega sveta na Slovenskem je določena za travnike v pridelovanje krme.

Na travnikih ima posestnik najcenejši, najgoteviji in sploh nenadomestljiv vir krme. Brez travnikov posestnik ne bi mogel vzdrževati živine, ker ne bi imel potrebne krme, brez živine pa ne potrebnega gnoja za polja. Zato lahko rečemo: travnik redi polja.

Res, da imamo mnogo umetnih gnojil, ki pa stanejo veliko denarja; toda, če bi gnojili njive samo z umetnimi gnojili, bi s tem potrošili toliko denarja, da bi sčasoma zapravili tudi njive same. Poleg tega vsak dobro ve, da ni mogoče, brez ozira na stroške, njivi dovajati hranil samo z umetnimi gnojili kakortudi ni mogoče krmiti volov s konservami.

Še pred pičlim stoletjem niso skoro nič upoštevali gozda, dočim ima danes posestvo tem večjo vrednost, čim več gozdov mu pripada. Da so dandanes začeli upoštevati tudi taka posestva, kjer se nahajajo v pretežni večini dobri travniki, je znamenje, kako razumeva naš kmet veliki pomen, ki ga ima zanj travnik.

V travnikih imamo bogat vir za povzdigo lastnega blagostanja in vrednosti naših posestev in najboljše zagotovilo za dobro živinorejo.

Iz navedenega vidimo, kolike važnosti je travnik ne samo za posameznike, temveč za celotno kmetijstvo v deželi. Še več se dá pa doseči z umnim obdelovanjem in primernim izboljševanjem travnikov.

Naši travniki nam na splošno primeroma malo donajajo. Statistika nam kaže, da nam hektar travnika letno donaja povprečno 30,4 q, celina pa 34,5 q sena. (Por. l. 1915).

Da povečamo donos travnikov, je neobhodno potrebna njih melioracija ali izboljševanje. V melioracijske svrhe v travnikih naložen denar je najugodnejše uporabljen kapital, ker se vedno obrestuje z visokimi obrestmi. Med melioracijskimi deli razlikujemo prvič take preuredbe, ki jih more izvršiti posestnik sam, drugič pa dela, ki jih more projektirati le kulturni tehnik.

Med prva dela spadajo: čiščenje, zravnavanje in pomladitev ruševja; med druga pa izsuševanje in umetno namakanje travnikov.

S travnikov morajo biti odstranjene vse neravnote, kakor mravljišča, krtine, kupi kamenja in vsakovrstno grmičevje. Samo odstranitev teh pomenja že bistveno izboljšanje, če se le količkaj skrbno izvede. In to gotovo ne stane prevelikih denarnih žrtev. Ne morem si misliti, da bi se tako delo ne obrestovalo, če ne z izdatnejšim doneskom krme, pa vsaj z olajšanjem, nadaljnjega obdelovanja.

Pri čiščenju jako zaraščenih jarkov dobimo zmeraj veliko izvrstne zemlje za zravnavanje, tako da se vedno izplača to delo, ker da travnik veliko več in boljše krme. Za izruvanje korenin nam prav dobro služijo železne vilce ali močen železni drog, pregiblivo vezan na kolescih. Treba se je le naučiti uporabljati to enostavno orodje.

Trdnjše korenine izruvamo tako, da jih oklenemo z verigo, na katero vprežemo par močnih volov. Tudi za zravnavanje manjših vzviškov zemlje imamo razno in pripravno orodje. Pri tem delu pa ne smemo iti predaleč, ker sicer stane preveč denarja in se lahko zgodi, da se delo več ne izplača.

Če so travniki preveč porasli z mahom ali če je travna ruša že prestara, jih pomladimo na sledeči način: Travniki moramo, ako je močvirnat, najprej izsušiti. Nato nasujemo 3–5 cm debelo plast lahke zemlje in dobra trava prerase to plast in požene v novo nasuti zemlji mlade korenine. Razna škodljiva zelišča, kakor mah, lišaji itd. izginejo. Da pomladimo en oral travnika, potrebujemo za to približno 75 voz zemlje ali peska. Najboljši je seveda kompost.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da trava ne potrebuje preglobokih plasti dobre zemlje za uspevanje. V tem oziru so travniki ravno na nasprotnem stališču nego njive in vrtovi. Pri onih igrajo odločilno vlogo za njih kakovost in za rast travniških rastlin, vodne razmere pod zemljo.

Trave morajo v dolgi dobi svoje rasti potrebno jim vodo zajemati iz podzemeljskih plasti ali, drugače povedano, one morajo s svojimi koreninami, ki leže prav plitvo v zemlji, vsrkavati iz globin dvigajočo se vodo.

Če so spodnje zemeljske plasti ugodne in pospešujejo kroženje vode, potem uspevajo trave tudi v slabi zemlji prav izvrstno. Če pa prevelike naplavine ovirajo to zvezo s podzemeljskimi plastmi, potem uspevajo trave tudi v sicer dobri zemlji primeroma slabo.

Iz tega sledi, da je uravnava vodnih razmer podlaga celotnemu izboljševanju travnikov. Čim manj stojče vode je v zemlji, tem boljše uspevajo kulturne rastline. Najrajši se oskrbujejo travniške rastline z vodo, ki jo dobijo potom lasničnosti. Prevelika množina vode skisa travnike in napravi rastline bolne. Na močvirnatih krajih ne uspevajo dobre trave, pač pa razne kislice itd. Če bi hoteli te rastline odpraviti z umetnimi gnojili, bi se nam to ne posrečilo in reklo bi se le: metati denar v blato. Ne preostaja torej drugega kakor osuševanje takega travnika.

Marsikateri posestnik to pač uvidi samodsebe in skoplje zato jarek, mogoče celo več, največkrat na nepravem mestu ali celo okoli meje. Taki jarki so mnogokrat brez padca, preplitvi in brez položnih sten, tako da se prehitro sesujejo in zajeze. Kdor hoče torej osušiti svoj močvirnat travnik, naj prosí prej za nasvet tiste strokovnjake, ki o tem kaj razumejo. Tak izvedenec bo gotovo podal primerno navodilo, kako je izpeljati vodo s travnika.

(Konec sledi.)

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na slovo kmetijsko službo krajsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znakma za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znakmo za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znakmah kot prispevek k družbenemu pokojniškemu zakladu. Zadržne zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 98. Kaj je vzrok, da se je letos v naši okolici pravo zelje izpremenilo v čudno obliko nadzemeljskih kolerab in ohrovta? Namesto, da bi zelje delalo srce (glave), je nastavilo debele visoke štore, z velikimi, proč štrlečimi listi, podobne kolerabam. Sedaj nimamo ne zelja, ne kolerab, ne ohrovta. Omenjeno seme je bilo vse posejano na dolgo in široko gredo, vendar vsako zase, tako kakor druga leta. Pri nas imamo navado, da vsejemo po ovisšču repno seme; po vrtovih kolerabino seme in ohrovta. Pozimi ostanejo rastline na prostem, spomladi lepo cveto in donajajo lepo seme. Vprašam, ali je tako pridelano seme zanesljivo? Pripomnim, da je bilo za časa sajenja sadik velika suša, tako da so sadike ostale predolgo na sejanem prostoru in so se presajale, ko so zrastle čez normalno visokost. (M. O. v V. g.)

Odgovor: Da so pri Vas zrasle namesto zelja, ohrovta in kolerabam podobne rastline, tiči vzrok v tem, da se je cvetje zelja, ohrovta in kolerab medsebojno oplodilo, torej križalo. Cvet zelja je bil oplojen od cvetnega prahu kolerab ali ohrovta in nasprotno. Tako seme je križano in vsebuje svojstva ene kakor druge rastline. Iz takega posejanega semena vzrase vedno rastlina, ki nosi lastnosti in zunanjo obliko deloma obeh križanih rastlin. Rastline se imenujejo križanke. Kakor je iz Vašega opisa razvidno, se je v Vašem kraju izvršilo medsebojno križanje zelja, ohrovta in kolerab. Tako oplojenje je mogoče preprečiti le na ta način, da se seje take rastline, ki se medsebojno radé oplode, *daleč narazen, vsaj 300 m.* Deloma se omeji to križanje tudi na ta način, da se posadi sadike ene vrste rastlin nekaj preje, kakor one druge vrste, tako da ne cvetejo oboje ob enemistem času. Ko je prva vrsta že odcvetela in nastavlja sad (seme), naj bi začela šele druga vrsta cveteti. Potem je križanje nemogoče. Da je pa zelje pognalo že prvo leto cvetje in nastavilo sad, je vzrok letošnja spomladanska suša. Med sušo je bila rast sadik prekinjena in je ta doba počivanja primerjati oni pozimi, ko rastlina ne rase, ampak počiva. Ker so sadike previsoko zrasle čez normalno visokost, je ta doba počivanja ob suši povzročila, da so rastline namesto glav že prvo leto nastavile cvetje. Enaki slučaji so se letos dogodili po mnogih krajih, ker je ob času presajanja vladala suša. Svetujemo Vam, da si v bodoče priskrbite čisto, pristno in zdravo seme omenjenih rastlin *iz tujih krajev*, ker je seme Vaših krajev skorogotovo vse medsebojno križano in torej neporabno za setev. P—j.

Vprašanje 99. V tukajšnjih krajih se letos nahaja obilo brinjevih jagod. Nabiram jih in bi rad iz njih kupal brinjevec. **Kako se iz brinjevih jagod kuha brinjevec?** (J. P. v D.)

Odgovor: Kuhanje brinjevih jagod v svrhu pridobivanja brinjevca se izvrši na sledeči način: Brinjeve jagode se zmeljejo v posebnem mlinu ali se stolčejo tako, da se njih velikost zmanjša na polovico. Po nekaterih krajih dajejo brinjeve jagode tudi v stope. Tako stolčene jagode se naj namakajo v leseni posodi (čebri ali kadi), katero se napolni z 2—3 deli vode in z enim delom brinjevih jagod. Ko je to gotovo, se posodo pokrije in pusti 24 ur v miru. Drugi dan se prične z lesenim drogom dobro premešavati, tako da pridejo spodnje plasti jagod navrh in obratno. To mešanje se mora ponavljati vsak dan, tudi pozneje, ko prične vrenje, ki je podobno kipenju pri vinu, samo ne tako močno. Kmalu nato se pričnejo jagode potapljati. Ko so jagode vse potopljene, je nemudoma pričeti s kuhanjem. Kuha se dvakrat. Pri prvi kuhi se nabira tako imenovana »nanga«, ki je manjvredno žganje in vsebuje tudi brinjevo olje; pri drugi kuhi pa priteče pravi brinjevec, omeniti bi bilo še to, da mora biti toplota zraka pri namakanju jagod 18—22° C, ker mrzlejša toplota vrenje zaдрuže in ni izključeno, da se cela tekočina skisa in postane iz nje jesih. P—j.

Vprašanje 100. Imam lahkega vojaškega konja, ki rad je, in ni na splošno na njem opaziti nikake posebne izpremembe. V izločenem blatu se pa nahajajo v precejšnji množini do 3 cm dolgi črvi, ki jih je polno tudi v zadnjem delu črevesa. **Kaj je vzrok črvom pri konjih in kako se jih odpravi?** (A. P. v H.)

Odgovor: Omenjene črve povzroča neka vrsta *konjskih muh ali brencelji*, ki ležejo v mesecih junija do oktobra na konje veliko število jajčec ter jih pritrdijo s pomočjo lepila, ki ga izločujejo, na konjsko dlako sprednjih nog in prs, na grivo itd. Iz teh jajčec izlezejo sprva

majhni črvički, ki povzročajo srbenje konj. Žival si lajša bolečine stem, da z gobcem drgne po koži in stem prenese črvičke potom krme v želodec in slednjič v črevo, kjer postanejo do tri cm dolgi. Ti črvi se pritrdijo na črevesno steno in povzročajo manjše ali večje vnetje. Po 9. do 10. mesecih dorasejo, se ločijo od črevesne stene in pridejo z blatom na dan. V odpadkih se zabubijo ter razvijejo do popolne muhe ali brencelja. Najboljše sredstvo, da se ta bolezen prepreči ali vsaj omeji, je temeljno snaženje konj, umivanje kože poleti s toplo vodo, kar povzroča neposredno odstranitev jajčec. Da se jih iz črevesa odstrani, pomagajo sredstva, ki tvorijo na notranji strani črevesa sluznate tvarine, ki so črvom neprijetne in povzročajo njih izločenje iz črevesa. Tako sredstvo je kuhani čaj iz malvinega (slezenovega) listja, ki smo mu dodali še malo olja. Ta se dá konju popiti. Severno holandski kmetje uporabljajo kot zdravilo nadrobno zrezano konjsko dlako, ki jo pomešajo med pokladano krmo. To sredstvo je sicer malo čudno, morda pa učinkuje na ta način, da pri zoževanju črevesa, kratke dlakice preluknjajo črve in jim stem povzročijo pogin. Ako nastopijo črvi v veliki množini, je zelo potrebno, da dobivajo konji dobro in tečno krmo, drugače izgubijo na teži. P—j.

KMETIJSKE NOVICE.

Podpore za dijake višjih in srednjih kmetijskih šol. Iz študijskega fonda za kmetijsko šolstvo je oddati več podpor slušateljem višjih in srednjih kmetijskih šol v domovini in v inozemstvu (Dunaj, Praga, Klosterneuburg), ki jih žele v svrhu svojih študij. Podpore bodo podeljene v taki višini, da omogočijo študij tudi v inozemstvu. Nekolkovanim prošnjam je priložiti študijska spričevala, krstni in domovinski list ter uradno potrjen izkaz o premoženjskih razmerah, v katerem je posebej navesti, ali prosilec uživa že kako ustanovo. Na tozadevno že vložene prošnje se bo istotako oziralo. Prošnje je vložiti **do 30. septembra t. l.** in jih nasloviti **na Slovensko kmetijsko družbo v Ljubljani.**

Gospodinjska šola v Šmihelu pri Novem mestu prične svoje novo šolsko leto z 15. oktobrom t. l. Šola je šestmesečna ter traja do 15. aprila 1920. V šolo se sprejemajo letos samo vnane gojenke, ki stanujejo v bližnji okolici ter morajo same skrbeti za potrebno hrano. Prošnje za sprejem je vložiti najkasneje do 1. oktobra t. l. pri vodstvu gospodinjske šole v Šmihelu pri Novem mestu, kjer se dobe tudi potrebna navodila in pogoji za sprejem v ta tečaj. Prošnje so koleka proste.

Kmetijska šola na Grmu prične z mesecem novembrom novo šolsko leto 1919/20. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konci marca. Priporočamo to šolo predvsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Celoletna šola traja od novembra do konci oktobra in je namenjena predvsem sinovom iz vinorodnih krajev. Za sinove revnih posestnikov je oddati po 10 prostih mest za zimsko in letno šolo. Prošnje za sprejem, katerim je priložiti krstni list ali domovnico, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško in nraštveno spričevalo ter izjavo staršev, ozir. varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, je vložiti zadnji čas do 1. oktobra t. l. na ravnateljstvo drž. kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, kjer se dobe vsa potrebna pojasnila. Prošnje so koleka proste. Prošnjam za prosta mesta je priložiti tudi oblastveno potrjeni premoženjski izkaz.

Poučen shod o živinoreji je priredila podružnica Slovenske kmetijske družbe pri sv. Juriju na Pesnici. Na tem zborovanju živinorejcev je g. nadživinozdravnik Pirnat iz Maribora podal razne nasvete glede posameznih panog živinoreje, obenem pa razvil načrt za povzdigo te za Slovenijo izredno važne kmetijske panoge, posebno pa še z ozirom na razmere v mariborskem okraju. Povdarjal je posebno važnost, ki jo imajo živinorejske zadruge za napredek v tej panogi. Naj bi ta klic našel ugoden odmev tu in drugod po naši domovini!

Predavanja o kletarstvu. Vinarski nadzornik B. Skalicky v Novem mestu priredi tekočo jesen predavanja o umnem kletarstvu v naslednjih krajih: V ponedeljek (praznik) 8. septembra ob poltrem popoldne v *Semiču*; v nedeljo, 14. sept. ob sedmih zjutraj v *Smihelu pri Novem mestu*; v nedeljo, 21. sept. ob polosmih zjutraj v *Sv. Križu pri Kostanjevici*; v nedeljo 28. sept. ob polosmih zjutraj v *Št. Rupertu*; v nedeljo, 5. oktobra ob polosmih zjutraj v *Trebnjem*; v nedeljo, 12. oktobra ob polosmih zjutraj v *Št. Fernejcu*; v nedeljo, 19. oktobra ob osmih zjutraj na *Čatežu pri Veliki Loki*. Z ozirom na veliko važnost umnega kletarstva za vinogradnike, se priporoča, da se vinogradniki predavanj udeleže v obilnem številu.

Čiste drože za pokipenje mošta. Bliža se čas trgatve. Priporočljivo je, da si naši vinogradniki pravočasno omislijo glivice, ki pospešujejo čisto vrenje v moštu, ter oslabijo v njem druge škodljive glive, ki bi lahko povzročile kvarljivo vrenje. Take žlahtne glivice, vrsta črešnjavska, se dobivajo na državnem kmet. kemičnem preizkuševališču v Mariboru z navodilom uporabe vred tudi po poštne povzetju. Cevka stane 2 K in zadostuje za polovnjak mošta. Ker je število cevk omejeno, se bodo razpošiljale le tistim, ki se zanje pravočasno zglasijo. Zadnji čas zglasitve in naročbe je do 25. septembra. Kdor se za to zanima, dobi natančen pouk in vse podatke v »Gospodarskem navodlu« kmetijske družbe št. 9. iz l. 1917: »Čiste drože in njih raba v kletarstvu«.

Izvoz iz Jugoslavije. Glasom odredbe Centralne uprave za trgovski promet z inozemstvom št. 8493. od 16. 8. 1919. se odslej sme izvažati iz naše države le proti zdravi valuti. Ta omejitev velja tudi za vino, žganje, jabolčnik, koruzpe storže in vinske drože, kateri predmeti so se doslej glasom odredbe Centralne uprave št. 4819. od 25./6. 1919. lahko izvažali proti plačilu izvozne pristojbine brez omejitve glede valute. Izvoz medu, lanenega semena, malin in drugega jagodičja pa je sploh prepovedan.

Škoejan v Podjuni. V nedeljo, 24. avgusta t. l. smo si tukaj ustanovili podružnico Slovenske kmetijske družbe. Na tem zborovanju so govorili dr. Kočevar, nadpoštar Ravnihar, domači župnik Poljanec in zastopnik Slovenske kmetijske družbe inž. Tavčar. Razpravljale so se večjidel važne zadeve gospodarskega pomena. Zanimanje med tamošnjimi kmetovalci za ta shod je bilo zelo veliko in udeležba lepa. Kmetijski družbi je pristopilo že 45 udov, ki so si ustanovili podružnico v Škocijanu v Podjuni.

Stanje vinske letine v avgustu je srednje do slabo. Toplote je bilo tudi v tem mesecu premalo; hladno in deževno vreme zelo ovira razvoj in zoritev grozdja. Peronospora in oidij povzročata v vseh vinskih okoliših veliko škodo; v nekaterih krajih dosega ta škoda do 40% pričakovane trgatve. Toča se je pojavila skoro v vseh vinskih okoliših; vobče škoda po toči sicer ni bila zelo velika; v posameznih krajih pa vendar dosega do 50% na pričakovanem pridelku. Upanje na dobro kapljico gine. M.

Prodaja mravljinčne kisline kot kisove kisline.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja trgovske kroge in druge interesente, da se v zadnjem času prodajajo v Sloveniji, posebno v mariborskem političnem okraju, velike množine čiste ali pa mešane mravljinčne kisline za kisovo kislino, dasi je mravljinčna kislina strupena in zelo nevarna ljudskemu zdravju. Posebno se peča s prodajo kisove kisline, mešane z mravljinčno kislino, neka tvrdka v Zagrebu, ki razpečava tako blago v sodih kosmate teže 160 do 220 kg. Trgovske kroge opozarjamo, da naj bodo previdni pri nakupu in prodaji kisove kisline, ker so posledice ob prodaji mravljinčne kisline za kisovo kislino težke in se prodajalci strogo kaznujejo.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Goričah, ki bo 5. oktobra t. l. po popoldanski službi božji in ljudski šoli.

SPORED:

1. Poročilo načelnika; 2. volitev odposlanca za občni zbor Slovenske kmetijske družbe; 3. slučajnosti.

Letenice, 30. avgusta 1919.

J. Zaplotnik, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Marhovcih, ki bo 28. septembra t. l. po službi božji v šoli.

SPORED:

1. Poučno predavanje g. živinozdravnika Zavrnik o kužnih boleznih pri svinjah in cepljenju prasičev proti rdečici; 2. volitev enega uda v konjerejski odsek; 3. volitev delegatov na občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

Veršič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Gorjah, ki bo 21. septembra 1919 ob petnajstih v dvorani.

SPORED:

1. Poročilo načelnika; 2. volitev načelnika in odbornikov; 3. volitev delegatov na občni zbor kmetijske družbe; 4. raznoterosti.

GORJE, dne 8. septembra 1919.

Jakob Jan, načelnik.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Slovenska kmetijska družba odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, a čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

N a p r o d a j :

Dva pingavska bika, po 18 mesecev stara, sta naprodaj v župnišču v Kranju. Zamenjata se tudi za telice. Bika-montafonea, 2 leti starega, proda Josip Knez, Hraštovca št. 4, pošta Tržišče, Dolenjsko.

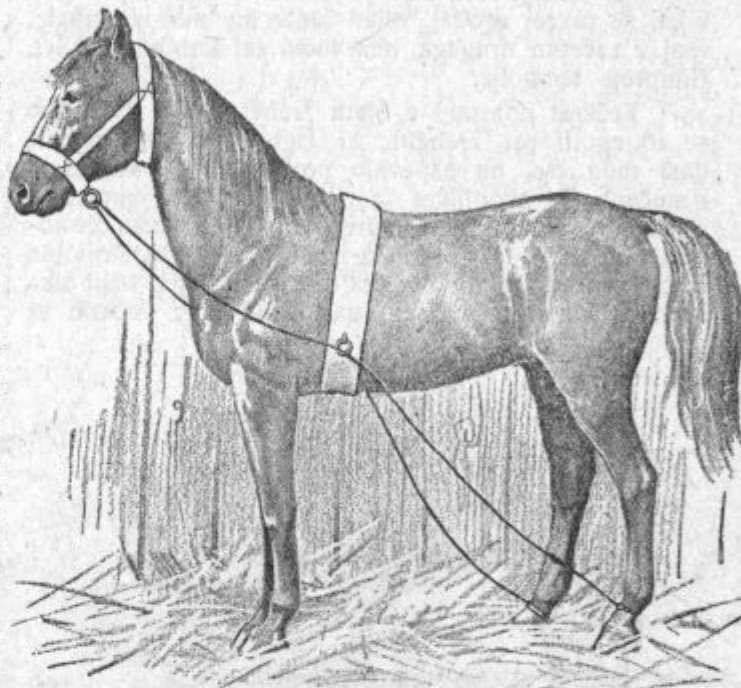
Uradno glasilo samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.
Uredniška priloga 17. štev. „Kmetovalca“ 1. 1919.

Brcanje konj.

Mnogokrat dobimo konje, ki imajo grdo napako, da brcajo in stem stavlajo v nevarnost osebe pa tudi konje. Vzroki tej napaki so navadno ali že prirojena hudobija, ali nevoščljivost, oziroma strah za krmo ali pa prestra pojatev. Največkrat pa je vzrok tej napaki nepravilno ravnanje z mladimi konji ob začetku vpreganja in podkovanja. Ta napaka pa zelo znižuje vrednost konja in zmanjša njegovo gospodarsko uporabnost. Skušati moramo torej, da mu jo odpravimo.

V ta namen se je poskušalo že veliko sredstev, deloma z uspehom, mnogokrat pa brez koristi. Izmed najprimernejših pripomočkov je ta, kakor nam kaže podoba 42. Konju damo povodec, na katerega pritrdimo vrv, ki gre skozi obroček na pasu čez prsa in je privezana obojestransko na bicelje zadnjih nog. Če konj brčne, nategne vrv in stem se udari po gobcu, da ga pošteno zaboli. Vrvi pa ne smejo biti preveč nategnjene, kajti če konj premočno z nogo udari, si lahko zlomi nosno kost.

Drugi način, kako odvadimo konja brcanja, nam kaže podoba 43. Konja postavimo na njegovo navadno mesto v hlevu, kjer ga dobro privežemo. Ob zadnjih nogah pritrdimo na strop vrv in nanjo vrečo, napol-

Podoba 42.

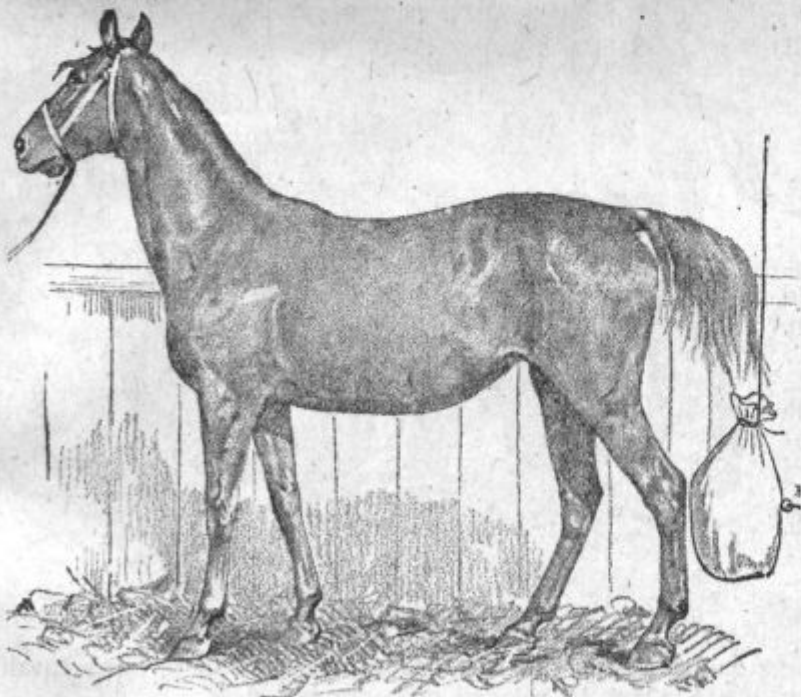
Slednjič se konj vendarle prestraši te zagonetne vreče, ki ga tolče neprenehoma po nogah, ter ostane miren. Ko smo dosegli to, da konj ne brca več v vrečo, poskusimo še parkrat to zdravilo stem, da povlečemo vrečo nazaj in jo pustimo, da udari konja ob nogo. Navadno ostanejo potem konji čisto mirni in prestrašeni, ne da bi se upali več nazaj brcniti. Mnogokrat je potrebno, da tako zdravljenje ponovimo, če konj prehitro pozabi na to vrečo; navadno zadostuje pa enkratna šola.

Ta način zdravljenja te napake je pa bolj primeren za navadne konje kakor za žlahtne, ki so bolj občutljivi in se pri tem lahko poškodujejo. Na vsak način moramo odstraniti iz bližine vsak predmet, ki bi bil nevaren za konja, če vanj udari.

Žrebeta v drugem in tretjem letu.

Žrebe potrebuje v drugem letu za svojo prehrano na dan približno štiri kg ovsa, štiri kg dobrega sena in nekaj ovsene slame. Naipriimernejše krmiljenje s to množino je štirikrat dnevno. Laneno seme in lanena moka se tudi večkrat z uspehom poklada žrebetom. Na dan zadostuje četrt kilograma lanene moke, zmešane z ovsenim zdrobom. Nikakor pa ni priporočati oljnatih tropin od repice, konoplje. maka in žira, ker te snovi utegnejo mladim živalim škodovati.

Nikdar pa ne smemo krmiti žaltavih lanenih tropin, ker so mladi konji posebno občutljivi proti maščobnim kiselinam. Če žrebeta v drugem letu dobijo dovolj ze-

Podoba 43.

njeno s slamo, lesno volno, z igličevjem ali smrečjem, in sicer tako visoko, da zadene vreča konja ob vsakem pregibu ob skočne člene zadnjih nog. Konj postane nemiren in brčne vrečo, ki ga pa tedaj še bolj udari ob nogo; kakor divji brca potem tak konj neprestano ob vrečo, ki ga pa tembolj bije ob členke na nogah.

lene krme, potem se jim zmanjša množina sena, toda nikdar se jim ga ne sme popolnoma odtegniti. Najboljša zelena krma za žrebeta je pač na paši, toda če jim iste ne moremo nuditi, pokladajmo jim vsaj travo v hlevu. Morda dobe po njej velike trebuhe, a to jim ne škoduje, ker jim ti pozneje itak izginejo. Zeleno krmiljenje povzroča lepo svitlo dlako.

Pri mladih žrebetih se začne spolni nagon razvijati še precej zgodaj, vsled česar jih moramo kmalu, vsaj v začetku drugega leta ločiti od kobilnih žrebet. Čimprej tembolje.

Večkrat opazimo v blatu žrebet gliste. Navadno se to zgodi pri žrebetih, ki izgledajo slabo rejena, dasi rada žre, ne uspevajo povoljno, so žalostna in izmučena. Te škodljivce moramo odstraniti, kajti zelo slabo vplivajo na razvoj žrebet in povzročajo čestokrat kôliko, ki lahko konča s smrtjo. Na glistah bolno žrebe napravi na opazovalca takoj slab vtis, kajti taka žival je klavrna, mršava, dasi rada žre; večkrat se

viti, ne smemo napajati prejšnji večer, da je drugo jutro tembolj žejno, ker potem zdravilno pijačo temrajši pije. Priporočljivo je tudi, mu dati poprej močno slano vodo, da ga potem tembolj žeja.

Po dveh do treh dneh gre večina glist iz njega, ker jih pa navadno ostane v telesu vendar še nekaj, do katerih ne pride to zdravilo, je treba to zdravljenje čez kakih 14 do 20 dni ponoviti.

V tretjem letu krmimo žrebeta kakor v prvem, smemo jim pa pokladati manj vredno krmo, kakor slabše seno, rezanico itd. Ovsu pa jim ne smemo odtegniti.

Pred dovršenim tretjim letom ne smemo žrebet vpregati. Če jih preveč vpregamo in izmučimo, se jim kite in vezi preveč nategnejo, členi postanejo manj trpežni in izgubijo na prožnosti in trdnosti. Četudi ne opazimo takoj posledic, vendar nastanejo sčasoma vnetja kit in členkov v biclju in druge bolezni v nogah.

Po dovršenem tretjem letu se rabi žrebeta že za

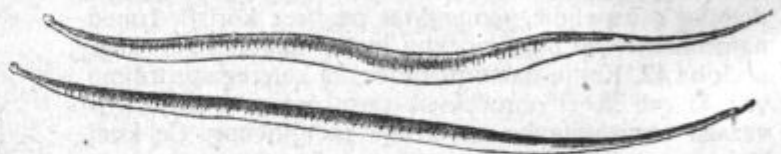
Podoba 44.

ozira prodi zadnjem delu života, obenem stoka, včasih se vrže na tla ter se hoče valjati. Na podobi 44. vidimo tako žival, ki trpi na glistah.

Kako izgledajo take gliste, nam kaže podoba 45. Ti škodljivci dosegajo dolžino 13 do 15 cm. Spočetka sicer niso nevarne, pač pa tedaj, če se močno razmnožijo, ker nam žrebe kaj lahko pogine na posledicah te bolezni. Dostikrat se namreč zgodi, da gliste prederejo čreva in na ta način pridejo v trebušno duplino, vsled česar povzročijo vnetje trebušne mrenice. Če se torej predoigo z zdravljenjem odlašaja, potem je odpravljanje glist precej sitno in ne brez nevarnosti.

Najbolje je seveda poklicati takoj živinozdravnika, ki poda navodila, kako je ravnati z glistavim žrebetom in predpiše zdravilo, ki odpravi te škodljivce. Najboljše zdravilo je Segnetova sol (Tartarus segneticus), ki se jo poklada žrebetom v pijači in sicer za živali pod enim letom starosti do 12 gramov, do dve leti pa po 16 gramov na glavo. Pa tudi te majhne množine ne smemo podati naenkrat, ampak polovico prvo jutro, drugo polovico pa naslednje jutro.

Vsako jutro se raztopi za dotični dan določeno polovico zdravila v čašici vroče vode, ter se iz čašice vse skupaj zlijê v škač vode. Navadno pa tako pripravljena pijača smrdi žrebetu in jo prav nerado ali pa sploh ne mara piti, zato žrebe, ki je mislimo zdra-

Podoba 45.

Podoba 46.

primerna dela, toda tudi v tej dobi jih je treba čuvati in jim ne nalagati prenapornega dela.

Prvo podkovanje konj.

Ko prvič podkujemo konja, storimo to najbolje v jutranjih urah. Voditi ga je h kovaču v družbi s starejšim mirnim konjem, ki se vedno pusti mirno podkovati. Umestno je tudi, če se žival, ki jo je prvič podkovati, že nekaj dni prej parkrat vodi mimo kovačnice in v njeno bližino, da se privadi tamošnjemu šundru.

Pri privzdigovanju nog postopamo tako, da drži ena oseba konja za oglavnik ter ga češlja po čelu in se z njim prijazno razgovarja. Pri tem ga mora mirno in ostro v oči gledati. Oseba, ki ima privzdigniti nogo, se polagoma približa konju, položi levo roko na pleče, z desno pa nalahko boža nogo navzdol. Če si pusti konj to dopasti, zgrabi potem dotični nogo v biclju, jo nalahko upogne in privzdigne. (Gl. pod. 46.) Potem se obrne s hrbtom proti glavi in drži nogo z obema rokama, naslanjaje se z nogo ob koleno konja.

Noge ni previsoko privzdigovati, kajti to boli žival, vsled česar postaja nemirna. V primerni legi držana prednja noga nikakor ne nadleguje konja in ta stoji navadno mirno in se pusti brez vsega podkovati. Tudi ni umestno, držati živali noge predolgo kvišku, ker se utruji; pa tudi ne preveč proč od telesa, ker ji to povzroča bolečine.

Ko se je mlad konj že privadil vzdigovanja prednjih nog, poskusimo to tudi z zadnjimi. Kdor hoče privzdigniti zadnjo nogo, se postavi s hrbtom proti glavi konja, se mu približa, gladeč ga po hrbtu, položi mu desno roko (pri vzdigovanju desne noge) na bedra in potegne levo roko po nogi navzdol do biclja. Nato se krepko zgrabi nogo ob biclju in se jo potegne naprej in navzgor, nakar se jo oprime še z drugo roko, medtem ko smo podložili svojo levo nogo, da imamo trdno oporo. (Glej pod. 47.)

Ko smo mladega konja naučili privzdigovati noge, moramo poskusiti, se li pri tem podkovanju ne bo preveč plašil. Vzamemo kladivo in rahlo z njim potrkvavamo po kopitih, in sicer po vseh delih, kjer bo kovač imel opravila s podkovanjem.

Ravnotako polagoma moramo spustiti nogo na tla, da se konj ne preplaši.

Opozarjamo še enkrat, da je od prvega podkovanja odvisno vse poznejše, kajti če se mladi konj prvič pri tem opravilu preplaši, ga je potem težko privaditi, da ostane miren. Vsled tega priporočamo vsem konjerejem in posebno kovačem, da postopajo z mladimi konji zelo obzirno in ljubeznivo.

Kako naučimo konja voziti.

Kakor pri prvem podkovanju, tako previdno moramo postopati tudi pri učenju konja za vožnjo. Najprej privadimo konja v hlevu na posamezne dele vprege, ki jih jim položimo enega za drugim na telo. Ko se je konj privadil tej opremi, da se je več ne straši, vodimo konja na prosto z vprego vred. Potem vprežemo konja v prazen voz, skupno s kakim starejšim mirnim konjem, da se z njim privadi koraku in mirnemu stopanju in vlečenju. Ko se je mlada žival naučila pravilno potegniti in voziti prazen voz, ji začnemo nakladati lažje tovore. Nikdar pa ne smemo živali predolgo mučiti, kajti če se že v začetku preveč utruji, potem se drugič ne pusti rada vpreči.

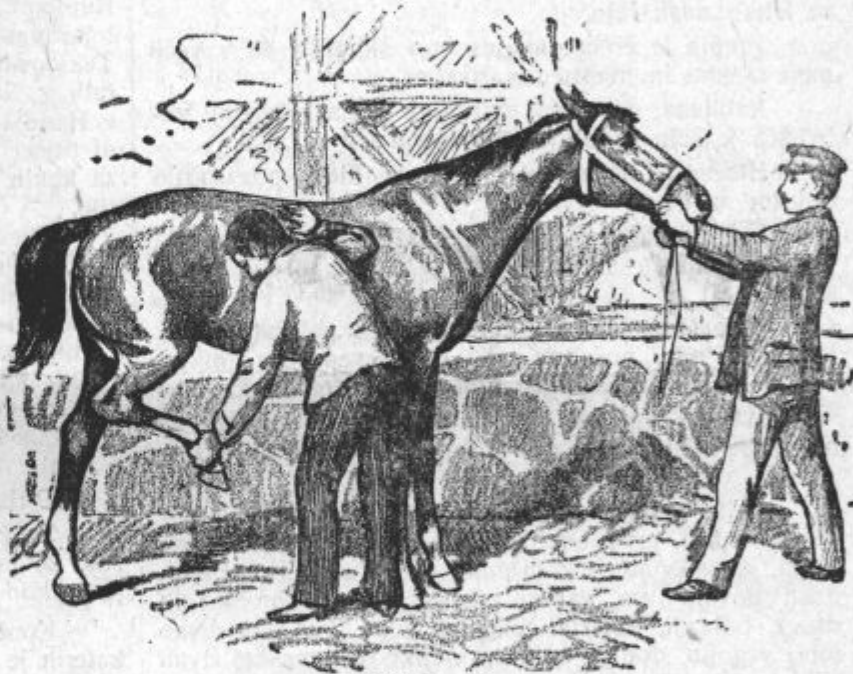
Sploh moramo mlade konje vpreči šele tedaj, ko so dobro dorasli, pred tretjim letom tega sploh ni pripraviti. Potem jim moramo nakladati le lahke tovore, nikakor jih ne smemo preveč mučiti, da se ne utrudijo, ne jih preveč goniti, da se ne spotijo in prehladijo.

Pustiti jih moramo tudi kak dar v hlevu, da se odpočijejo. Rabiti jih je sploh le za lahka dela vsaj prvo leto, da se le polagoma navadijo naporem.

Na tak način si vzgojimo dobre gospodarske konje brez napak.

Ljubezen do konj.

Med vojno so se prodajali vojaški konji, ki niso bili več za uporabo v vojaške svrhe, na javnih dražbah. Na eni takih je prišlo mnogo konj do oddaje. Konj se je vrstil za konjem, vodili so jih v krogu in zdražili enega za drugim, dokler ni vsak našel svojega kupca. Bližal se je konec dražbe. Le malo konj je bilo še na razpolago. Tedaj se je približal mož k voditelju dražbe, ves je bil razburjen in nekaj je pripovedoval. Nato je stopil z dvema konjema v krog in z njim vodja dražbe. V kratkih besedah je povedal navzočim sledeče: „Ta mož, ki je bil z menoj v vojski, je tri leta vozil s temi konji in se je nahajal z njimi pogostokrat v najhujših bitkah. Eden izmed konjev je bil večkrat ranjen. Ta mož se ne more ločiti od svojih konj, s katerimi je prestal tri leta v najhujših borbah za življenje in smrt. Mož je kmeto-

Podoba 47.

valec in bi želel obdržati te njemu tako priljubljene živali do njih smrti, ako mu omogočite, da si jih nabavi za primerno ceno. Prosim, da se ne udeležite dražbe.“ Možu se je videlo, kako mu je bilo pri srcu v tem zanj in za konje usodnem trenutku. Nihče ni dražil konj in tako je srečen mož z veselim obrazom in hvaležnostjo v srcu odšel s svojimi ljubljenci domov.

Ravnanje z žrebeti pozimi.

Hitra izprememba vremena v jeseni in v zimi, dalje neugodne deževne in mrzle vremenske razmere, ki silijo žrebeta, da morajo dolgo dobo ostati v slabih, malo prezračenih hlevih, povzročajo pri enoletnih žrebetih pogostokrat bolezn, ki jih naposled uničijo. Posebno smolika, vnetje v vratu, želodečni in črevesni katar in tudi malokrvnost ter vodenica, so najnavadnejše bolezn, na katerih pogine največ žrebet v tej dobi, ako jih ne upravljamo pravilno. Prva zima je pač za žrebeta najvarnejši čas, ker so tedaj zelo dovzetna za navedene bolezn. Zato jih je treba utrditi že poleti in ta-

korekoč pripraviti jih za zimo, predvsem pa jih je treba dobro krmiti z ovsom, kajti čimbolj so živalce utrjene z ovsom, bi rekel opitane, tem bolj kljubujejo zimi in raznim boleznim.

Če hočemo, da nam žrebeta prvo zimo srečno prestanejo, potem moramo upoštevati sledeča navodila:

Poleti in jeseni utrdimo žrebeta na prostem, moramo se pa vendar držati pri tem gotove mere.

Žrebeta vodimo v jeseni tudi ob neugodnem vremenu na prosto, toda spraviti jih moramo takoj v hlev, ako opazimo, da se tiščijo mirno in zmrzujejo v kakem kotu ali ako silijo v hlev. Dokler so vesela in skačejo okoli, se navadno ne prehladijo.

Pri posebno slabem vremenu imeti jih moramo v hlevu!

Hlev se mora temeljito prezračevati. Zato hli goveji hlevi so posebno škodljivi za žrebeta.

Pozimi je najboljše, če spustimo žrebeta v obširen, zračen prostor, obdan z visokimi stenami, kjer se lahko naskačejo.

Prepih je žrebetom posebno škodljiv, še v večji meri šibkim in neutrijeanim živalim.

Rabljena, umazana, smrdljiva stelja v bližini žrebetišča je zelo škodljiva za zdravje teh živali.

Hlev naj bo svetel. Pretemni hlevi povzročajo bolezni na očeh.

Ležišče naj bo suho in snažno. Najprimernejša je rezana slama ali tudi šota s tenko plastjo dolge slame.

Žrebeta krmimo najprimernejše po petkrat na dan. Krma jim bodi posebno oves, dobro seno, ne konjina, in nekaj rezanice. Napajaj jih s čisto ne premrzlo vodo.

Majhne množine soli, in sicer štiri- do petkrat na teden po žlico, vplivajo posebno ugodno na razvoj žrebet.

Če se tako ravna z mladimi žrebeti in se jih polagoma utrdi, prav lahko prestanejo zimo. Tako utrjene živali, ki so dobile tekom poletja, t. j. v svoji prvi mladosti dovolj ovs, veliko lažje prinesejo smoliko in druge bolezni, katerim so podvržene. Če si hočemo torej vzgojiti dobre, zdrave, krepke plemenske živali ali konje sploh, jih moramo v prvem letu dobro krmiti in utrditi. Drugače se lahko zgodi, da je ves naš trud brezuspešen.

Prva konjska dirka na Bledu.

V nedeljo, 7. t. m. je doživel Bled svoj prvi veliki sportni dan, kar se tiče prireditvev na suhem. Znani Tourist-office je priredil poleg jezera konjsko dirko in to prvo v tem obsegu. Sicer si ne smemo prikrivati, da je to šele skromen pričetek, pa saj je vsak začetek težak, — kljub temu pa so se dosegli uspehi, ki bi bili tudi večjim in uglednejšim dirkališčem v čast. Z mirno vestjo se lahko trdi, da ima Bled kot bodoče veliko konjsko dirkališče še lepo bodočnost in da se bo s tem tudi močno dvignila naša domača konjereja.

Ob 3. uri popoldne se je pričela dirka. Kot prva točka so nastopili enovpežni toplokrvni konji, in sicer v handikapu, t. j. boljši konji dajo slabšemu po odloku rabsodišča primerne razdalje naprej. Dolžina tekmovalnega prostora 1700 m, t. j. dvakrat na okrog.

Tekmovalo je pet konj. Kot prvi je došel na cilj g. Stupica starejši, Ljubljana, kot drugi g. Kozina, Tržič, kot tretji g. Stupica mlajši, Ljubljana.

Druga točka je bila dirka enovpežnih toplokrvnih konj v Handikapu, izključeni dirkači, na daljavo 1275 m. Kot prvi je došel na cilj g. Stupica starejši iz Ljubljane, kot drugi g. Fabjan, Domžale, kot tretji g. Stupica mlajši, Ljubljana. Tekmovalo je 5 konj.

Tretja točka dirke je obsegala dirko mrzlokrvnih konj na daljavo 1275 m. Dirke so se udeležili 3 konji in je prišel prvi do cilja Valentin Pažiler, Bled, drugi g. Žark iz Lesc, tretji g. Mežan iz Bleda-Rešica. Ta točka je bila zlasti zanimiva, ker so tu dirkali mrzlokrvni konji, vsi domače reje.

Sledila je nato dirka dvovpežnih toplokrvnih konj, na razdaljo 1700 m, Handikap. Kot prvi je dosegel cilj g. Osolin iz Domžal, kot drugi g. Stare s Kuplenika in kot tretja ga. Hrašovec iz Radovljice. Pri tej dirki je zanimivo, da je dosegel g. Stare s Kuplenika drugo mesto, čeprav se je dirke udeležil z lojternim vozom in s težkimi, doma prirejenimi konji. Tekmovalo je pet parov konj in se je udeležil tekme tudi g. Stupica z izbornim parom konj, ker je pa moral v Handikapu napraviti 2550 m namesto samo 1700 m, ni prišel v poštev, vendar pa je ostal v ozadju samo za kakih 400 m, sicer bi bil odnesel tudi tu prvo darilo.

Dirka toplokrvnih jahalnih konj na razdaljo ca. 1990 m je nudila zelo pestro sliko. Dirkalo se je v dveh oddelkih. Prve dirke se je udeležilo pet tekmovalcev in so prišli na cilj kot prvi trije: g. Dekleva, Ljubljana, Primožič, Tržič in Kenda, Bled, jahal je g. dr. Pretnar, Trst. Pri tekmi drugega oddelka je prišel kot prvi na cilj g. Kleindienst, Bled, kot drugi g. Fabijan, Domžale in kot tretji g. Magušar, Bled. Tekmovalo je 6 konj.

Dirka blejskih izvoščkov je odpadla.

Sledila je konkurenca jahačev v narodnih nošah. Nad 30 jahačev v pestrih gorenjskih narodnih nošah je podalo zbranemu občinstvu zelo raznovrstno sliko.

Končno je sledila skupina okrašenih vozov, na katerih je sedela moška in ženska mladina v očarajočih narodnih nošah. Župnik g. Kleindienst je imel nato kratek nagovor na občinstvo, nakar je sledila razdelitev daril.

Poverjeništvu za kmetijstvo je razpisalo nagrado 400 K za najlepšo mrzlokrvno kobilko kmečkega konjereja. Darilo je bilo prisojeno g. Žarku iz Lesc.

Kakor že povdarjeno, dirka v sedanji obliki ni nudila še enotne slike, če se bo pa ta sport še nadalje tako razvijal, kakor je pokazala to prva prireditev in če se bodo uresničili vsi projekti, potem ni več daleč čas, ko bo naš divni Bled s prekrasno panoramo pridobil na novi privlačnosti, ki jo bodo tvorile enotne konjske dirke. To pa bo za razvoj našega slovenskega Bleda pomenilo še lepšo bodočnost, kakor si jo je moral želeti doslej. Za iniciativo v tem pogledu se ima naše prvo letovišče zahvaliti le blejski Tourist-office in vsem činiteljem, ki jim je domača konjereja kaj pri srcu. Dirka sama je bila za večino našega občinstva nekaj povsem novega, dobro pa je, da se je vsaj zbudilo zanimanje za umno konjerejo tudi v širših masah našega ljudstva.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.
Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Iserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 300 K, na 1/2 strani 200 K, na 1/4 strani 100 K, na 1/8 strani 50 K in na 1/16 strani 25 K. Družbom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1919. Letnik XXXVI

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Duhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Geršak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Najboljše apno ima vedno naprodaj I. Tauffer, apnenica, Zagorje ob Savi. 17

!! PILE ŽAGE !! ORODJE

za vse vrste najboljše kakovosti priporoča **Odon Koutny**, specialna trgovina jeklenih in tehničnih potrebščin v Ljubljani, Kolodvorska ulica 37. 70

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahacjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 208

Vrhnje in spodnje modroce, postelje po 60 K, cene kuhinjske in spalne oprave priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Marije Terezije cesta (Kolizej). 244

Več sto lopat in krampov proda Slovenska kmetijska družba v Ljubljani. Cena po dogovoru. 265

Sode vsake vrste ima naprodaj Jožef Čizman, sodarski mojster, Tacen pod Šmarno goro. 278

Prasičerejci! Sauerman & Kerberjevo vegetabilno fosforokislino krepljeno krmilo za prasiče učinkuje tek in nagon k žrtju, živali dobi krepko okostje, jedrnatost in mast,

ter je znano obvarovalno sredstvo proti rudečici in drugim boleznim. Cene: 5 kg 16 K, 10 kg 32 K. Navodilo: zjutraj in zvečer eno žlico na dan in glavo. Glavna zaloga, Milan Kravanja, Begunje pri Cerkljici. 290

Kmečki mlin za ročno ali vodno silo kupi Ferdinand Jamnik, Ljubno ob Savinji. 291

Gepelj, rabljen, dobro ohranjen, proda Pavlin Polica, p. Naklo pri Kranju. 292

Kravo, čiste algajske pasme, odda oskrbnitvo graščine Neukloster, Sv. Peter v Savinski dolini. 293

Naprodaj je 700 - 800 kg finega medu v škrih, po 16 K franko postaja Bistrica, par lepih težkih volov pri bližnja teža 600 kg za ceno 10 K/kg. Kje, pove upravništvo »Kmetovalca«. 294

Kupim trgovino v dobrem prometnem kraju, če mogoče tudi gostilna zraven, cena naj bi bila okoli 30 do 40 tisoč kron. Vzamem pa tudi v najem kaj sitnega. Rudolf Toplak, trgovec, Polensak pri Ptuju. 295

Stoječe ali posekane hraste kakor tudi deske kupuje vsako množino Franjo Repič, Ljubljana, Trnovno. 296

Pol leta staro žrebe proda N. Pfajfar sv. Jošt pri Kranju. 298

Proda se lepa krava s teletom (tele je tedne) ki je teža nad 600 kg in ima po teletu 15 l mleka in več na dan. Ivan Bulc, Mirna št. 22, Dolenjsko. 299

Prodaj ali zamenjam triletno kobilo pincgavske pasme, zaskočno, krotko, dobro za vsako vožnjo, ki je 170 cm visoka, in ima 190 cm prsne mere za dobro kravo mlekarico. Vse drugo po dogovoru. Janez Grašič, Strahinje 41, p. Naklo pri Kranju. 300

Kobila, srednje teška, še starejša se kupi ali zamenja za 2 1/2 leta staro brejo telico, marijadvorsko, Alojzij Stuhec, posestnik, Staravas, p. Križevci - Ljutomer, 301

Prodaj kravo po teletu, ki je dobra mlekarica. Mišače št. 3, p. Podnart. 305

Mlinske kamne, s kane iz najboljše bele, ostre do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 262

Zamenjam male junce, ki že znajo voziti, za piemenske vole, pridne za vožnjo, ki naj bi prevozili od 11 do 1200 kg, proti doplačilu. Franc Majcen, Dol pri Hrastniku. 306

Prodaj bika, 2 1/2 l. starega, za plemo spodobnega, ki je krotek in lepe postave za ceno po dogovoru. Janez Dernuic, Struge, p. Dobropolje. 307

Sadni mlin, nov, le enkrat rabljen, s kamnitimi valjarji, proda R. Brovet v Trebnjem. Cena po dogovoru. 308

Kupim 25000 kg sena za govejo živino. Ponudnik naj navede tudi ceno. Ponudbe sprejema A. Resman, Sv. Janez, Boh. Jezero. 309

Letošnje brinje, lepo črno, se dobi v vsaki množini pri tvrdki A. Šarabon, Ljubljana. 310

VABILO na

občni zbor

podružnice Slov. kmetijske družbe
v Tomišlju (84)

ki se vrši
12. oktob. 1919. ob 11. uri v šoli.

VSPORED:

1. Volitev 1. odposlanca na občni zbor Slov. kmetijske družbe.
2. Nasveti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši občni zbor uro pozneje s istim dnevnim redom ne glede na število navzočih udov.

Kosler, načelnik.

Kmetovalci! Razširjajte »Kmetovalca« Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 25.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čimveč nas bo, več bome dosegli.

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vtn. Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
7. Gnojenje vinogradov.
8. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
9. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
12. Kako se pripravlja dober vinski kis.
13. Vzroki neplodnosti pri govedih.
15. Sluzavost ali vlažljivost vina.
18. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
21. Bradavice pri domačih živalih.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
26. Naprava petiota ali domače pišaje.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
30. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
32. Zavrelka.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanovitnen sadjavec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
37. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
48. Kožni izpuščaji pri prašičih.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
54. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
55. Konserviranje sadja brez sladkorja.
56. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
57. Snetjavost pri žitu.
58. Kako se jajca ohranijo.
59. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
60. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
61. Kdo se naj še zglašuje z državnimi preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
62. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
63. Garje pri konjih.
64. Apneni dušik, najboljšee sedanje dušičnato gnojilo.
65. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
66. Duh in okus vina po žveplu.
67. Zatiranje trtnih bolezni spomiadi.

I Samo I za dve kroni

pošilja

Slov. kmet. družba

„v Ljubljani“

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

„matic“

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju.

J. Komatič,

dolgot. zastopnik znane tvrdke K. in R. Ježek, Biansko, tovarna kmetijskih in poljedelskih strojev in motorjev se priporoča. — Dobra in solidna postržba. Ljubljana, Gradišče št. 11 Nadalje priporočam dobro znano tovarno **WELSLIA** katera izdeluje izvrstne **brzoparinke** vseh velikosti z dvojnimi pocinkanimi parnim kotlom, in porabno obenem za kuhanje žganja. (40) **Decimane tehtnice** cementirane vseh velikosti, z uteži vred. **Sprejemam naročila na slamozrezne nože.** Cene po dogovoru. Ker je tovarnil težek uvoz dovoljen, se naročeni stroji lahko takoj dobe

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, plicak vne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude Slov. kmet. družbe K 3.—.

KONJAK

za oslabele vsled starosti, proti slabostim v želodcu in proti izgubiviti telesne moči, je stari vinski konjak pravo oživljenje. Razpošilja dve polliterske steklenice, ovojnina in poštnina prosta za K 60.—

Benedikt Hertl, graščak na graščini Golč pri Konjicah Štajersko. (55)

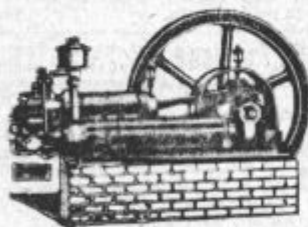
Kmetovalci!

Pri nakupovanju kmetijskih in drugih vsakdanjih potrebščin (80)

ozirajte se le na **tvrdke,** ki se Vam potom oglasov v »Kmetovalcu« priporočajo.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSLIA“.

Vinometre »Bernadota« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANČ

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☹

Poštno hranilnice račun št. 688.000. Telefon 4tev 185.

Ustanovljena 1884.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnika.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v svesi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 kron.

DRUŽBENE VESTI.

* **Nakup in oddaja cepljenih trt in ključev.** Ker so začela prihajati na družbo vprašanja za cepljene trte in trtnih ključev, divjakov, se opozarja vse podružnice, vinorejska društva, trsniške radrage in zasebnike, da javijo Slovenski kmetijski družbi, koliko tega blaga in kake vrste bodo imeli za oddajo jeseni oziroma spomladi. Dalje kaka jim bo priljučna cena. To je potrebno, da se proizvodi in potreba primerno porazdeli po Sloveniji.

* **Nakup in oddaja sadnega drevja, divjakov in pešk za divjake.** Sadjerejci se že sedaj oglašajo z naročili za sadna drevesa in divjake. Ker pa družba ne razpolaga s tako množino teh, je primorana odkloniti veliko naročil, medtem ko se zgodi, da marsikatera podružnica, drevesnica ali zasebnik ne more spraviti svojih dreves v denar. Da se to sadno drevje primerno potrebi porazdeli po Sloveniji, je pripravljena družba posredovati, vsled česar prosijo vse zadružne in zasebne drevesnice, naj ji naznanijo približno število in vrste sadnih dreves, ki jih bodo mogle oddati drugim naročnikom jeseni oziroma spomladi. Istočasno naj navedejo tudi približno ceno njihovem sadnem drevju.

* **Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za živino, ki ga priporočajo celo iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo živino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primanjkuje močnih krmil in posebno pri konjih ovsu. Tega praška se poklada na dan in glavo:

pri konjih po 2—4 ne polne žlice
pri govedih „ 2—6 „ „ „
pri kozah ovcah in prasičih „ 1—2 „ „ „

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekoliko dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 20 K.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni oku ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi ito stane kg 7 K.

Kostna moka po 80 K za 100 kg; vreče se posebej zaračunajo.

Klajno apno po K 160— sto kg z vrečo vred. Po pošti se klajno apno posameznikom ne razpošilja, vpoštevajo se le skupne naročbe podružnic z največ 100 kg.

Lucerne nemška detelja, brezpredenična po K 20 kg.

Lanene tropine po K 170— sto kg, vreče se posebej računajo.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev.

Modra galica, briksleška $\frac{98}{99}$ po 10 K za 1 kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 1'40.

Rožene moke ni več.

Sladkorna pesa po K 8— kg.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24— kg.

Sladne kali so ostanki slada, ki ga podelajo pivovarne iz ječmena in obstoje povečini iz osušenih listnih in koreninastih kali. Vsebujejo povprečno po 23 % du-

šičnatih snovi, med temi 11 % prebavljive beljakovine, 1—2 % tolišče in 44 % škroba in sladkorja. Iz tega se jasno vidi, da so prvovrstna krma za mlečne krave, ker zelo pospešujejo mlečnost. Pokladamo jih največ do 3 kg na dan in glavo in sicer najprimernejše oparjene ali namočene in zmešane z rezanico. Dobre so tudi za živino, ki jo hočemo opitati, ker pospešujejo presnavljanje. Takim volom in kravam damo po 3 kg, prasičem največ po 1 kg na glavo in dan. Pa tudi manjše množine dobro izkoristijo. Žrebeta in teleta istotako dobro uspevajo po tem močnem krmilu. Poklada se jim $\frac{1}{2}$ do 1 kg na dan in glavo. Brejim kravam pa jih ne smemo krmiti, ker v ti dobi jim niso koristne. Kmetijska družba razpolaga s sladnimi kali in jih oddaja po 170 kron za 10 kg, vreče se posebej računajo.

Vinometri, komad po 24 K.

Žveplo ventilirano, pravo siciliansko blago po 6 K kg.

Žveplenokislo gline namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljše, brez arzena po 20 kron kilo.

Parilnike za krmo, 'Welsia'

močne in nepokončljive, vse velikosti od 60 do 600 l izdeluje samo Reform-Werke, Wels. O. Ö.

Nadalje specialni izdelki:
Konjske grablje,
tako dobavno.

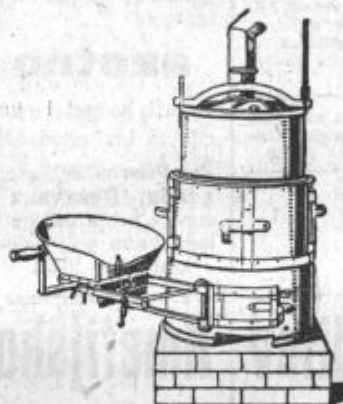
Obračalni parilnik z ali brez naprave za zganjarstvo.
Kotlji za kuhanje žganja.

Kotlji za kuho in pranje.
Patentne peči za peko in sušenje.

Prekajevalnice.
Gnojnične sesalke. (58)

Pocinkani lonci in kozice.
Mize za pranje.
Posode in valjavnice za perila (Monga).

Ceniki na željo zastoj.

Razglas

o sprejemu gojenk v kmetijsko gospodinjstvo šole na državni vinarški in sadjarski šoli v Mariboru.

Deset mesečni gospodinjki tečaj na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru se začne dne 4. novembra 1919.

Gojenke bodočasno stanovale ter imele vso obskrbo in del pouka v samostanu čč. Šolskilt sester v Mariboru. Pouk je brezplačen in obsega: verouk, slovenščino in spisje, vzgojeslovje, nauk o živilih, gospodinjstvo in gospodinjstvo knjigovodstvo, živinorejo, mlekarstvo, vrtnarstvo, uporaba sadja, zdravstvo in ravnanje z bolniki. Teoretičen in praktičen pouk v živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu in uporabi sadja vrši se na vinarški in sadjarski šoli.

Gojenke morajo dovršiti najmanj 16. leto ter plačajo za stanovanje in oskrbo za celi tečaj v denarju 1200 kron in v živilih 200 kg krompirja, 80 kg zrnja, 20 kg fižola, 5 kg svinjske masti, 2 l bučnega olja in 50 jajc.

Vsake gojenka mora prinesiti s seboj: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika, dva para rjuh, dve prevleki za blazino, vzglavnik in dve prevleki za vzglavnik, 4 brišče, 3 serviljete in en umivalnik. (83)

Prošnje za sprejem se morajo vložiti

vsaj do 10. oktobra t. l.

pri podpisnem vodstvu.

Prošnji se naj priloži zadnje šolsko spričevalo, odpustnico, zdravniško spričevalo, domovnico, krstni list in izjavo starišev oziroma varuha, da plačajo stroške šolanja.

Vodstvo vinarške in sadjarske šole v Mariboru.

Maribor, 15. septembra 1919.

Naprodaj je: krasno vezana knjiga z barvanimi slikami, nima alikami, v kartonu za 50 K po povzetju; potem Anton Janežičev slovensko-nemški slovar, detri pomnoženi natis za K 60 in 3. zvezek ptiči (Brehms Tierleben) od l. 1913, krasno vezana knjiga z barvanimi in črnimi slikami v kartonu, s povzetjem za 26 K s povzetjem pri Ivan Polenek v Črnomlju, 313

Žito za seme: la Petkušar zimska rž meter meter cent po 300 K, hama zimski ječmen meter cent po 250 K, zimska pšenica iz Banata meter cent po 330 K, razpošilja Hugo Bien, Braslovče pri Celju. Vreče se naj vpošiljejo. 311

Dva učenca 15 do 16 let stara, sprejme v pouk mizarke obrti Jakob Fortuna, mizaraki mojster v Žireh št. 32. 312

Žveplo za žveplanje, rumere, brez arzena, na juti po 20 kron kila, oddaja Slovenska kmetijska družba v Ljubljani. 314

Trgovsko hišo v Ljubljani na prometnem kraju zamenjam za lepo letoviško posestvo na deželi, najraje na Gorenjskem v bližini železnice in kake vode. Event. se tako posestvo tudi kupi. Ponudbe na upravnitvo „Kmetovalca“. 316

Kupi se manjše posestvo s prijazno lego blizu železnice v ljubljanski okolici, na Gorenjskem ali Dolenjskem. Hiša in gospodarsko poslopje mora biti v dobrem stanju. Ponudbe pod „prijazno posestvo“ se posilijo na Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 315

Proda se hrastovo gonilno kolo, kovano, 3-60 veliko za kolarje stružnice, dalje en valjar za vrtna pota gladiti, ena mlatilnica na motor, gepelj, ena čistilnica (pakel). Felix Toman, Ljubljana, Reslova cesta 30. 317

Dva žrebca po 18 mesecev stara ima naprodaj Viljem Tomič v Trebnjem, Dolenjska. 318

Laneno semé, suhe gobe, sveže in suho sadje, smrehove storže, kumno, janež, fižol, krompir, kostanj, ježice, želod, med, deteljno seme, oves, pšenico, malsno štupo, jajca, vinski kamen, vinske drože ter sploh vse deželne kakor gozdne pridelke kupuje

veletrgovina
ANTON ROLENC v Celju.
Istotam se dobi vsakovrstno špecerijsko blago ter deželni pridelki in žito na debelo. (77)

Pozor poljedelci!

Izdelovalci čilskega solitra — jednega od najkoristnejših umetnih gnojil — želeči, da poljedelcem kraljevstva SHS nudijo kar najboljša obveščanja in navodila o uporabi vseh vrst umetnega gnojila a posebno onega, katero je našim zemljam najpotrebnejši in to je

azotno gnojilo.

Odpri, so pd 1. junija t. l. svojo delegacijo za kraljestvo SHS.

Pisarna delegacije se nahaja v Beogradu, Resavska ulica šte. 33. in stavlja svoje usluge brezplačno na razpolago vsem poljedelcem in zahte resovanim v kraljestvu SHS. (75)

Viničar

kateri se razume na vse posle v vinogradu in v kleti, ki zna cepiti trsje in sadje se išče. Nastop službe l. novembra. Plača po dogovoru.

Fran Hočevar,
Perjavica, (76)

pošta in žel. post. Stenjevec pri Zagrebu.

Cementna (11)
strešna opeka
najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Za jesensko saditev

imamo lepe

jablane,
hruške

in

slive (81)

(češplje) v zalogi. Vrsto in cene na zahtevo pismeno. Ker je jesenska saditev veliko ugodnejša nego spomladanska, priporočamo takojšnjo naročitev.

Razpošiljati se začne v drugi polovici vinotoka in sicer po vrsti, kakor bodo dohajala naročila.

Sadna drevesnica graščine

Mokrice,

pošta Jesenice na Dolenjskem.

Kmetijsko - gospodinjska šola v Kočevju.

Na novi kmetijski gospodinjski šoli v zavodu usmiljenih sester v Marijinem domu v Kočevju se prične prvo šolsko leto z 20. oktobrom t. l. Šola traja 10 mesecev. V zavod se sprejme 15 gojenk z vso potrebno oskrbo. Prošnje za sprejem se vlagajo pri vodstvu deklinškega vzgojevališča Marijin dom v Kočevju

do 30. septembra.

Prošnji za sprejem je priložiti rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo in obveznico starišev, da prevzamejo stroške šolanja. Dekleta morajo biti stara vsaj 16 let. Vsa druga pojasnila se dobe na zahtevo v zavodu.

- Konjske garje - srbečico = malarijo

lahko uspešno zdravite le z mojimi prvovrstnimi, preizkušeni, predvojnimi zdravili. — **Mazilo proti konjskim garjam** 1/2 l za 20 K. **Mast proti človeški srbečici,** 1 lonček za 6 K. **Mast za otroke proti garjam,** 1 škatljica za 2 K. **Domača mast za rane,** 1 lonček za 8 K. **Sladkorna zrna proti malariji za odrasle,** kakor tudi za otroke, 50 zrnov za 24 K. — Zavoji se zaračunavajo po nabavni ceni. Navadna in tudi vsakovrstna druga zdravila pošilja po povzetju ali proti predplačilu

lekarna (80)

pri „Materi božji“, MR. VJ. RUBELLI,
Zagreb, Prilaz 17.

Prvorazredno sjeme
za jesenju sjetvu
dobavlja
Sjemenar d. d. Osijek
Gajev trg 1.
Brzjavi: (82)
Sjemenar, Osijek.